EKO PRIBINÁČIK

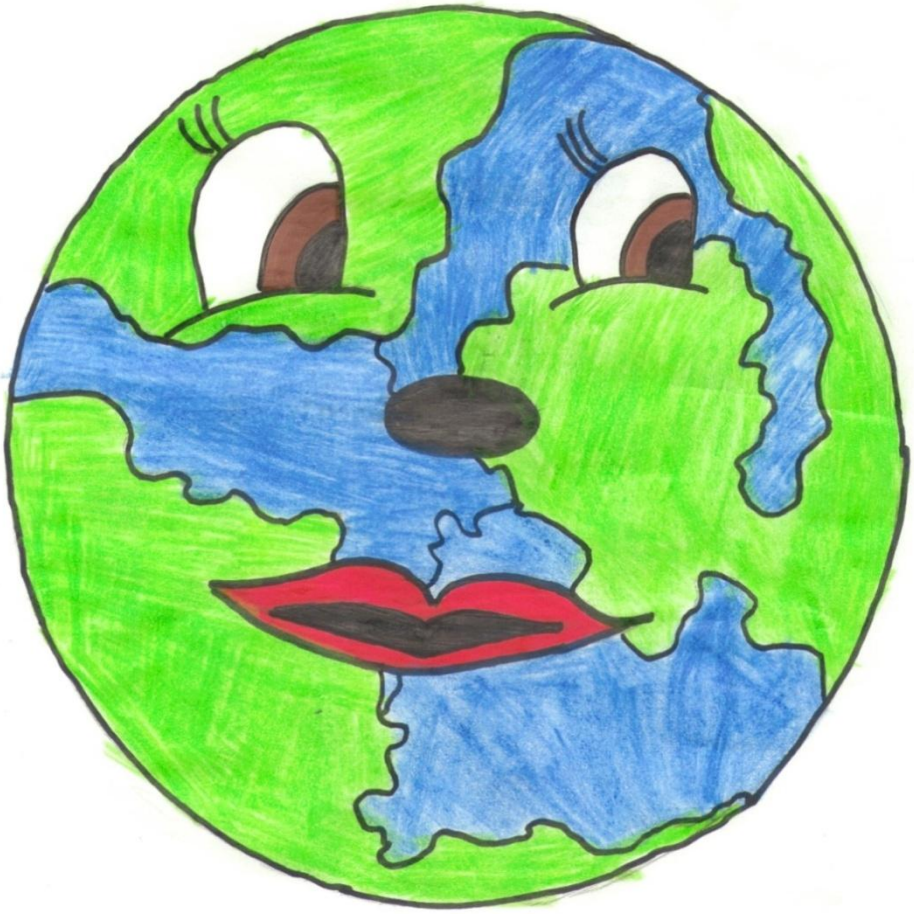

Základná škola Nováky
Pribinova ul. 123/9
Nováky

EKOPRIBINÁČIK

Č. 2

Milí čitatelia!

Len nedávno sa vám dostalo do rúk prvé číslo nášho nového školského časopisu, ktorý sme nazvali Pribináčik. Tešili sme sa v ňom na Vianoce a na všetko pekné, čo sa nám s nimi spája. A opäť sme tu. Prvé číslo ešte ani nestihlo „vychladnúť" a už je tu jar a my sme tu znova s naším Pribináčikom. Teda pardon, dnes EkoPribináčikom. Trošku sme pozmenili jeho názov. Prečo? Naše jarné vydanie nie je také celkom obyčajné. Chceme ním zablahoželať našej krásnej planéte k jej sviatku – ku Dňu Zeme. Veríme, že aj toto naše ekologické číslo sa vám bude rovnako páčiť a nájdete v ňom veľa zaujímavého, zábavného, ale najmä poučného.

Redakčná rada

22. apríl - Deň Zeme

Blahoželáme Zemi k jej sviatku

Dnes je Deň Zeme,
zaželať Ti chceme:

Nech na sebe nosíš iba dobrých ľudí
Nech ťa každé ráno slnko budí
Nech ťa večer mesiac uspáva
Nech na tebe rastie tráva voňavá
Nech sú ryby v mori zdravé
Nech mravčeky žijú v tráve
Nech aj vzduch je stále svieži
Nech v lete páli a v zime sneží
Nech stromy sú krásne zelené
Nech pevne držia v zemi korene
Nech zvieratám život nevezme nik
Nech nikdy nad tebou nevisí ??????? /otáznik/

-emi-

Odkedy a prečo sa oslavuje Deň Zeme

Svetový deň Zeme si ľudstvo na celom svete už tradične pripomína 22. apríla. Jeho história siaha do roku 1970, kedy vedci a ekológovia na snímkach Zeme z kozmu pozorovali poškodenie atmosféry. Poukázali na zraniteľnosť a krehkosť planéty a varovali svetovú verejnosť pred ničivými dôsledkami civilizácie. Boli to najmä ekológovia v USA, ktorých ovplyvnili fotografické a telegrafické snímky z kozmu. Vtedy demonštratívne vyzvali na spoločné celosvetové úsilie na ochranu Zeme so všetkým, čo ju robí jedinečnou.

M. Dodoková, 6.A

Človek sa s obľubou vyhlasuje za pána tvorstva, ale naozaj ním je? Čo si o tom myslí Stanislav Štepka?

S. Štepka- dramatik, textár, scenárista Radošinského naivného divadla

"Vážené prítomné ludstvo,
povedzme si to prámo:
človek dokáže skoro šecko.
Urobit dýru do sveta, ale aj do ozónu,
urobit pekný dom, ale aj peknú hanbu,
oduševnene kričat hurá i fuj,
vyzírat ako pekný hrdyna, ale aj jako pekný idiot,
nýkedy dokáže byt aj sto rokov na svete, ale any tri minúty pod vodu,
ví dobre hrat na klavíri a na nervy,
operuvat srcco a v tyle neprátela
skákat o tyči a do reči,
a tuším vácej myslet na dalšé generácie počítačov jako maturantov.
No človek by si až tak mnoho nemav namýšlat, lebo je len – človek!

Nedokáže vonat jako lipa a len tak sa rozmnožuvat po vetre.
To dokáže božá Príroda.
A preto by mav človek celkom skromne povedat: až tak mnoho toho nevím, a preto sa tu na svete budem radšej čudovat, jako svet menyt.
Pri čudovaný totyž nelítajú trísky a nekapú ryby, rastú stromy a padá snah – a šecko je na svojom míste a v porádku, - jako tedy, ked je na jar naozaj jar, v lete leto, na jablony jabĺčko, na človeku hlava a v človeku srdco..."

/Báseň je napísaná v radošinskom nárečí/

Človek a Zem

Planéta stoná, hlávka ju páli,
ľudia sa na nej tvária sťa králi.
Vyrúbu stromy, znečistia rieky,
na toľkú bolesť nie sú už lieky.

Komíny čmudia o milých päť,
farebných rybičiek v rieke už niet.
Z odpadkov vyrastú čoskoro Tatry,
človeče, tak sa správať k prírode patrí?

Zastav sa, človeče a skloň hrdú hlavu,
zastav sa a sprav všetko pre nápravu.
Šetri a recykluj, zbieraj a trieď,
planéta Zem sa ti odmení hneď.

Naša Zem má sviatok

Naša Zem dnes sviatok má,
každý z nás jej zaželá.
Zdravé stromy, čistú vodu,
veľa lásky dáme k tomu.
Vyčistíme potok, park i sad,
našu Zem má predsa každý rád.

Dnes je sviatok našej Zeme,
pridať darček pekný chceme.
Zoberieme lopaty a metly,
zametieme, vyzbierame vetvy.
Do zberu patrí papier i fľaša,
lásku si zaslúži planéta naša.

Spoločná práca žiakov V.B navštevujúcich tvorivé písanie

Doplňte!

V ihličnatom lesíku, sedí k---r na kríku.
Vtom prefrčí tade a--o, k---r vzlietne, prečo, mám to.
Bledý je a zľaknutý, nemá on rád z-----y.

R.Kunovská, V. Poliaková, V.B

Doplnil si správne ? /nepríjemný hmyz, štvorkolesový tátoš, synonymum pre zatáčku/

Ktoré dni v kalendári pamätajú na prírodu

2.2. Svetový deň mokradí

Lucia Oršulová. 6.B

21.3. Medzinárodný deň 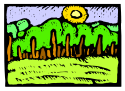

22.3. Svetový deň

22.4. Svetový deň Zeme

24. 5. Európsky deň národných parkov

Matej Hagara, 6.B

4.6. Svetový deň proti chovu v zajatí

5.6. Svetový deň životného prostredia

8.6. Medzinárodný deň oceánov

4.9. Medzinárodný deň 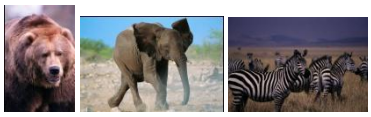

16.9. Medzinárodný deň ochrany ozónovej vrstvy

22.9. Svetový deň bez

6.10. Medzinárodný deň ochrany životného prostredia pred ničením počas vojny a ozbrojeného konfliktu

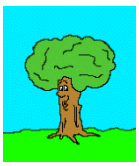

Vanda Mikulová, 6.B
Veronika Haragová, 6.B

20. 10. Stredoeurópsky deň

11. 12. Medzinárodný deň hôr

P. Kováčiková, 6.A, P. Oršulová, 6.B, T. Drábová, 6.A

Interview so Zemou

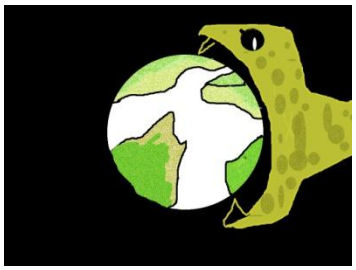

Marek Fodor, 6.A

Povedz, matka Zem, ako sa dnes máš?
Nie veľmi dobre, kropí ma kyslý dážď.
Z vysokých komínov stúpa čierny dym,
cez hory odpadkov už na vás nevidím.

Povedz, matka Zem, čo ťa najviac desí?
Desí ma, že umierajú lesy.
V lesoch nenájde ochranu zviera.
Desí ma ozónová diera.

Šimon Rus, 6.B

Povedz, matka Zem, čo ťa ešte trápi?
Trápi ma, že zo studničky sa nedá napiť.
Že stále viac sa podobám na smetisko.
Bojím sa, že moja záhuba je blízko.

Matka Zem, odhoď od seba svoj žiaľ!
Človek vždy verne pri tebe stál.
Pomocnú ruku Ti podá, zachráni,
človek je predsa tvor múdry, vzdelaný.

-emi-

Čo našej Zemi škodí najviac:

- dym z tovární a výfukové plyny z áut
- freóny
- ekologické katastrofy
- vyrubovanie dažďových pralesov
- kyslé dažde
- čierne skládky
- narastajúce množstvo odpadu

Dušan Rus, 6.A

Lukáš Smondek, 6.B

Človek je vraj pánom tvorstva, a predsa sú nám zvieratká také podobné ...

Zasmejme sa

Aj tak to možno vysvetliť...

„Juro, vieš, prečo si kukučka nestavia hniezdo?"
„Jasné, lebo býva v hodinách."

„Prečo majú žirafy dlhé krky ?"
„Lebo im smrdia nohy."

Aj zvieratká bývajú občas namyslené...

Kráľ džungle dostal nápad, aby sa zvieratá rozdelili na peknych a múdrych. Rozhlásil po celej džungli, aby sa všetky zvieratá zišli. Keď im to povedal, dlho sa rozhodovali, no napokon sa rozdelili do radov. Jeden rad tvorili múdre a druhý pekné zvieratá. Len žaba ostala v strede. Kráľ džungle sa jej spýtal: ,,A ty, žaba, prečo si sa nepostavila do jedného z radov?" A žaba nato: ,,A čo sa mám roztrhnúť?"

Aj zvieratká niekedy preceňujú svoje možnosti...

Ján Takáč, 6.A

Ochranca zvierat sa prechádza po parku, keď tu zrazu v plnej rýchlosti doňho vrazí vtáčik a spadne na zem. Ochranca sa nad ním zľutuje, zoberie si ho domov, dá ho do klietky, dá mu vodu, kúsok chleba a odíde preč. Onedlho sa vtáčik preberie a hovorí: „Mreže, voda, suchý chlieb... Ja som toho človeka snáď zabil!"

Aj zvieratká majú zmysel pre humor...

Príde zlodej do domu, zbadá ho papagáj a hovorí: „Feri ťa vidí."
Zlodej zoberie deku a zakryje klietku a papagáj opäť hovorí: „Feri ťa vidí."
Zlodeja to nahnevá, chce ho vyhodiť a papagáj hovorí: „Feri nie je papagáj, Feri je pitbul."

Aj zvieratká sa hrajú...

Idú sa tri kuriatka hrať na schovávačku. Prvé kuriatko sa schová do kurníka a druhé do šopy. Tretie kuriatko počíta a povie: „Schovaný, neschovaný idem." Ide, ide a zakopne o kameň a povie: „Kurník, šopa." A tie dve kuriatka sa začudujú: „Ako si to vedelo?!"

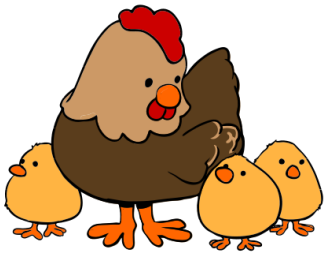

K životu na Zemi potrebujeme vodu

Neplytvajme ňou

Šimon Rus, 6.B

Voda je dar. Ponoríš sa do nej

– zmýva z teba špinu. Sadneš si

k nej, pozeráš, na nič nemyslíš

– omýva dušu!

(Javdat Iľjasov)

Bez vody by na Zemi nemohol existovať život. Každá rastlinka, každý živý tvor potrebuje k svojmu životu túto drahú tekutinu. Na prvý pohľad sa nám zdá, že jej máme dosť, veď voda pokrýva až 70 % zemského povrchu. Ale smäd nám môžu uhasiť iba 2 % z tohto množstva, pretože iba tie tvorí sladká pitná voda. Preto s ňou musíme rozumne hospodáriť a strážiť každú kvapku, ktorá zbytočne vytečie z nášho vodovodného kohútika.

Viete, že

Najviac vody nespotrebujeme v domácnosti pri varení, sprchovaní alebo čistení zubov, ale tým, čo spotrebovávame? Napríklad k vzniku šálky mlieka je treba 200 litrov vody, aby ste si mohli dať šálku čaju, "postačí" 35 litrov. Jeden krajec chleba stojí Zem 40 litrov vody, ak je so syrom, potom ale potreba vody stúpne až na 90 litrov. Jeden zemiak spotrebuje na svoj vznik 25 litrov, jedno vajce ale až 135 litrov. Za pohárom pomarančového džúsu sa skrýva 170 spotrebovaných litrov vody, za vreckom lupienkov 190 litrov. Hamburger je obrovský žrút - na jeho vznik je treba 2400 litrov vody, na bavlnené tričko až 4000 litrov a na kožené topánky neuveriteľných 8000 litrov. Čo s tým? Neplytvajte! Kupujte len to, čo potrebujete!

Viete, že keby si v Európe všetci čistili zuby, bez toho, aby mali po celú dobu pustenú vodu, naplnila by ušetrená voda za rok 6000 olympijských plaveckých bazénov?

Peter Lachký, 6.B

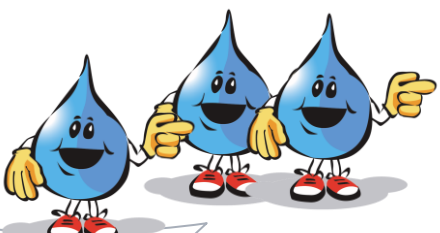

Zatiaľ máme pitnej vody dostatok. Nie všade vo svete je to tak..

Tehlička pre Afriku

Pridáš sa?

Rozhodli sme sa pomôcť. Iba tak, pretože chceme a je to dobrá vec...

Aj ty máš v sebe veľa dobra, preto spolu s tebou chceme podporiť pitnú vodu v Afrike, predovšetkým v Južnom Sudáne. Pitná voda je stále aktuálnym problémom Afriky, preto je práve hĺbenie studní, ich čistenie a udržiavanie zámer, ktorému chceme napomôcť v jednej z najchudobnejších oblastí sveta. Keďže

- deti nosia vodu z ďaleka, v nádobách
- často pijú znečistenú vodu... mnohé ochorejú,

chceli by sme im pomôcť. Prispieť sa dá ***akoukoľvek finančnou čiastkou***, do pokladničky v škole, na účet verejnej zbierky 262 085 2641/1100 - Tatra banka alebo zaslaním darcovskej SMS v tvare DMS TEHLICKA na číslo 877

do 24. apríla 2011.

Ak je tvoj príspevok 1,50 eura – 2 eurá, ako odmenu získaš ***africký náramok.***

K dnešnému dňu sa v rámci našej školy zapojilo 45 žiakov, získali 30 náramkov, nakreslili 25 obrázkov Afriky, vypracovali 5 kvízov a prezreli si prezentácie o Sudáne a Keni.
Ak máš aj ty záujem prispieť, chceš si prezrieť rôzne materiály alebo si len zvedavý, vyhľadaj pani uč. Janku Lajčákovú, rada ti odpovie na otázky.

Nehanbi sa za dobro...

"Ful" je jedno z obľúbených jedál v Sudáne a znamená fazuľa. V rodinách sa často jedáva, pretože fazuľu si sudánske rodiny dokážu samé dopestovať. Aj v školách býva často Ful na obed.

Príprava:

1. **Fazuľu dáme do misy s vodou a necháme ju namočenú cez noc, aby zmäkla.**
2. **Na druhý deň fazuľu uvaríme.**
3. **Rajčiny, papriku a mozzarellu umyjeme pod tečúcou vodou a nakrájame na malé kúsky.**
4. **Pridáme ich k fazuli a varíme 10 minút.**
5. **Môžeme pridať aj trochu oleja, aby Ful nebol príliš suchý.**

Dobrú chuť!

Z našej planéty sa pomaly stáva smetisko. Odpadky, odpadky, odpadky....

Takto začínam

... a takto končím

Rozprávka o Igelitke

Volám sa Igelitka. Krásne meno však? Niekto sa volá Karinka, Ingridka, Katka, no a ja som ... Igelitka. Mne sa vlastne ani nedá povedať škaredo. Počuli ste už, že by ma niekto nazval Igelita? Ja nie, som jednoducho vždy iba Igelitka. Biela, farebná, matná, lesklá, jednoducho krásna a prepotrebná.

Môj život začína kdesi v ropných vrtoch v Ázii. Ja som vlastne taká takmer „orientálna" princezná. Môj život však nie je veľmi rozprávkový. A niekedy je veľmi krátky. Trvá iba niekoľko minút. Ľudia si ma kúpia alebo dostanú zadarmo v supermarketoch. Iba v jednom nemenovanom reťazci ma rozdajú ročne okolo 60 miliónov. Som pre ľudí nesmierne dôležitá. Ale iba chvíľku. Niekedy iba polhodinku, kým prinesú nákup domov. A potom sa môj život väčšinou končí. Málokto z ľudí ma vezme, zloží a použije aj druhýkrát. Veď zajtra si môžu vziať novú igelitku a zadarmo. A čo ja? Ja skončím v lepšom prípade medzi odpadkami. Občas sa stane, pretože som veľmi ľahká, že ma vezme vietor a potom putujem poľami, lúkami a blúdim a blúdim... Príroda ma preto nemá veľmi v láske. Občas si ma vtáci pomýlia s potravou, prehltnú a zomrú. Stávam sa pre nich poslom smrti. Ak sa tak nestane, putujem si veselo svetom, lietam si sem a tam. Nikto ma už nemá rád, nikomu nie som osožná, každý na mňa hromží a zazerá. Kým sa rozložím v prírode, trvá to niekedy aj dlhých 400 rokov. Ak sa ocitnem medzi odpadkami, skončím v spaľovni. Zhorím a všetci si vydýchnu. Príroda však nie, keď zhorím, znečistím ovzdušie. Môj život teda nekončí rozprávkovo.

Môjmu trápeniu napokon urobil koniec človek. Vymyslel kontajnery na triedený odpad. Ja patrím spolu s ostatnými plastmi do žltého. Možno si v lete počas horúčavy oddýchnete v tieni stromov práve na lavičke, ktorú vyrobili zo mňa a mojich smutných odhodených sestier. -emi-

A ako môžeme pomôcť riešiť tento problém my?

Nájdime v skrini zvyšky látky a poprosme starú mamu, aby z nich ušila nákupnú tašku. Je pevnejšia, vydrží nám oveľa dlhšie ako igelitová a čo je najdôležitejšie, je šetrná k prírode.

Aj takto môže vyzerať vaša nákupná taška

Nie všetok odpad musí skončiť na skládke alebo v spaľovni. Ak ho správne roztriedime, môže poslúžiť ako surovina na ďalšie spracovanie. Hovoríme tomu recyklácia. Recyklujeme papier, sklo, plasty, kovy...

Prečo je také dôležité triediť odpad

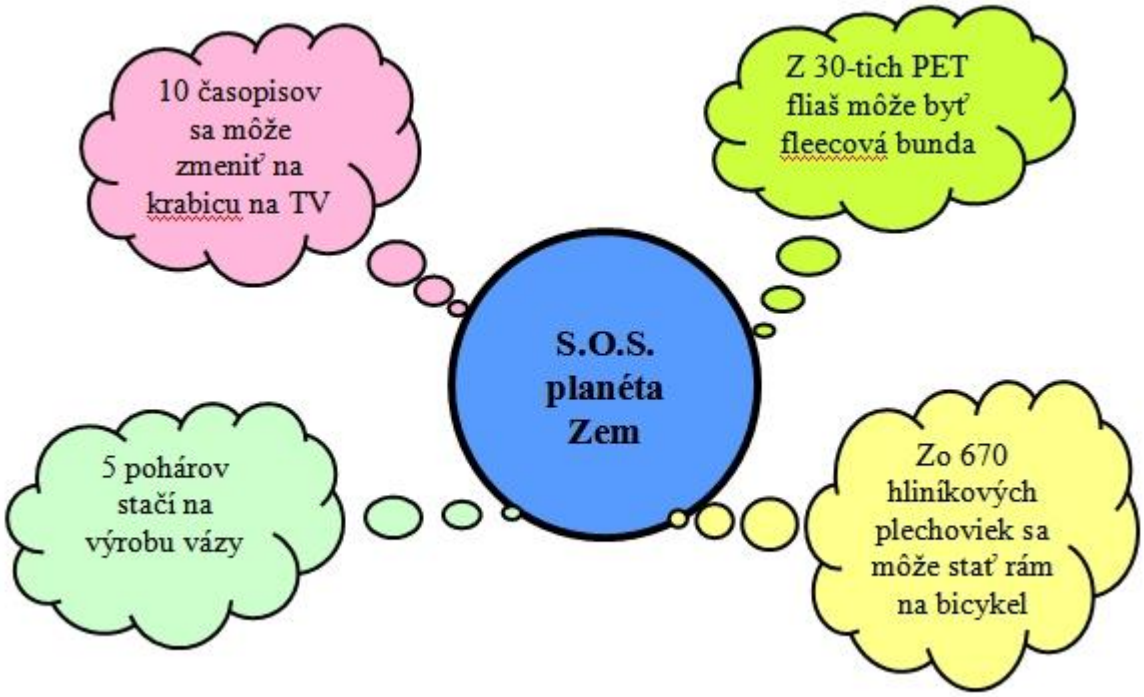

Vedeli ste, že:

- 1 tona zberového papiera nahradí 2,5 m3 vyťaženej drevnej hmoty, čo je približne 17 dospelých stromov?
- zozbieraním 110 ton starého papiera zachránime 1 ha storočného lesa?
- recykláciou papiera ušetríme 23-74% elektrickej energie?
- recykláciou papiera sa zníži aj spotreba vody až o 58%?
- papier možno recyklovať 4 – 6 krát a sklo donekonečna?
- recykláciou 1 vínovej fľaše sa ušetrí až 400 Wh elektrickej energie?
- z PET fliaš sa vyrábajú vlákna – z nich potom koberce alebo aj oblečenie?

Potrápte hlavičky troškou „odpadovej matematiky"

1. Na výrobu 1 000 kg papiera potrebujeme 5 m^3 dreva. Koľko m^3 dreva potrebujeme na výrobu 4 ton papiera? (20 m^3 dreva)

2. Recyklácia 1 kg starého papiera ušetri plochu 80-ročného lesa s rozlohou asi 0,1 m^2. Koľko kilogramov starého papiera je potrebne recyklovať na záchranu 1 000 m^2 80-ročného lesa? (10 000 kg)

3. Na výrobu jednej dekoračnej vázy potrebujeme 5 sklenených fliaš. Koľko sklenených fliaš potrebujeme na výrobu 26 dekoračných váz? (130 sklenených fliaš)

4. V šesťposchodovom paneláku zbierali elektroodpad. Na prvom poschodí sa našiel jeden televízor, na druhom poschodí sa našli 2 mobily, na treťom kulma, na štvrtom kulma a televízor, na piatom rádio a na šiestom televízor a mobil. Koľko mobilov sme vyzbierali? (3 mobily)

5. Deti zbierali opotrebované baterky. Aničkа priniesla 4 baterky, Jožko 2 baterky, Julka 5 bateriek, Peťa 3 baterky, Robo 4 baterky a Kvetka 8 bateriek. Koľko bateriek priniesli spolu? (26 bateriek)

6. V meste máme žlté kontajnery na plasty a zelené na sklo. Súčin počtu kontajnerov je 155. V meste je spolu 36 kontajnerov. Koľko z nich je ktorých, ak vieme, že zelených je menej? (5 zelených a 31 žltých)

7. Základná škola zbierala sklo. Peter, Pavol a Karol dostali za úlohu roztriediť fľaše na farebné a biele sklo. Spolu bolo 35 kg skla, z toho farebného bolo 22 kg. Koľko kilogramov bolo bieleho skla? (13 kg bieleho skla)

8. Recykláciou 1 kg železného šrotu ušetríme 2 kg uhlia, 4 kg rudy a 260 sekúnd práce. Koľko ton uhlia ušetríme recykláciou 2 ton železného šrotu? (4 tony uhlia)

9. 1 000 kg vyradených mobilov obsahuje 150 g zlata, 2 kg striebra a 200 kg medi. Koľko kilogramov striebra získame z 5 ton mobilov? (10 kg striebra)

10. 1 PET-fľaša váži priemerne 40 g. Koľko kusov PET-fliaš vyzbierali ôsmaci, ak odovzdali do zberne 8,2 kg PET-fliaš? (205 ks PET-fliaš)

11. Stará chladnička obsahuje 400 g freónu. Ak sa tento dostane do ovzdušia, spôsobí také poškodenie atmosféry, ako keď prejdete autom 20 000 km. Ak vaši susedia absolvovali dovolenku na 4 autách a každý z nich prejazdil 25 000 km, dôjde k poškodeniu atmosféry v takej miere, akoby sme vypustili freón z ..... chladničiek (z 5 chladničiek)

Či ste pracovali správne, zistíte na str. 18

Pre mladších žiakov

Bludisko

Pomôž Petrovi nájsť cestu ku kontajnerom, aby vyhodil papier, plasty a sklo do toho správneho.

Zbieram železo, papier, fľašky,
používam iba recyklovateľné tašky.
Zbieram a triedim ostošesť,
fľašiek mám už dvestodvadsaťšesť.
V lese zo zeme plechovky pozbieram,
nech naša Zem nemusí povedať si "umieram".

Lucia Navrátilová, V. B

A takto veľmi sa s odpadom trápi príroda...

Aký čas treba, aby sa v prírode rozložili:

Papierové vreckovky 3 mesiace

Plechovka 500 rokov

Polystyrén 1000 rokov

Sklo 4000 rokov

Žuvačka 5 rokov

Plastová fľaša, igelitové tašky a obaly 500 rokov

Cigaretové ohorky 3 mesiace až 2 roky

Baterka 200 až 500 rokov

Ohryzok 1 až 2 roky

Gumová podrážka 50 až 80 rokov

Telefónna karta 1000 rokov

Koža 50 rokov

Vlnené ponožky 1 až 5 rokov

Šupka z banánov 2 roky

D. Plekanec, 6.B

Povedali o prírode:

"Všetky knihy zožltnú, ale kniha prírody má každý rok nové, nádherné vydanie."

Hans Christian Andersen

"Skôr, ako by sme mali prírode rozkazovať, by sme ju mali počúvať."

Francis Bacon

„Je treba žiť v zhode s prírodou."

Tacitus Publius Cornelius

POZOR !!! ORGANICKÝ ODPAD KOMPOSTUJME !!!

Do kompostu patria

- zeleninové a ovocné odpady
- tráva a zelené lístie (zelenú hmotu je dobré presypávať mletým haseným vápnom, aby sa predišlo nepríjemnému zápachu pri jej kysnutí)
- zvädnuté kvetiny
- vaječné škrupiny, papierové obaly a obrúsky, kávové a čajové zvyšky
- trus drobných zvierat
- v malom množstve i drevená vlna, triesky, piliny a pod.

Do kompostu nepatria

- kosti a zvyšky mäsa
- kôstky, šupky z tropického ovocia, konáre z tují
- lístie z orechov
- popol z uhlia, buriny, rastliny napadnuté chorobami
- plasty, sklo, kov, farby a riedidlá
- časopisy
- mačacie, psie a ľudské výkaly, plienky

M. Šiška, 6.B

Kašírovanie

Kašírovanie je tvarovanie z novinovej hmoty. Potrebuješ staré noviny, škrobové alebo tapetové lepidlo, misku. Lepidlo rozriediš troškou vody, spravíš polotuhú zmes. Noviny natrháš na menšie kúsočky a namočíš do zmesi. Priliepaš na misku. Po úplnom zaschnutí, čo trvá najmenej jeden deň, namaľuješ podkladovou farbou a môžeš si namaľovať aj nejaký vzor. Nakoniec prelakuješ. Je to veľmi veselá zábavka, ale výsledok stojí zato, hlavne keď si svoje výtvory ešte podľa fantázie vymaľuješ...

Miska

Podobne si môžeš vytvoriť napríklad tienidlo na lampu v podobe pomaranča, novinami oblepíš nafúknutý balónik.

Tienidlo na lampu

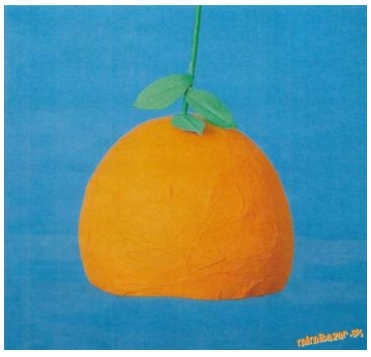

Ak použiješ iba jednu polovicu balónika, pokojne si ju môžeš namaľovať ako tvár a použiť ako masku na maškarnom plese.

A opäť trošku zábavy

Ak vyriešite všetky hádanky, dostanete mená pomocníkov v domácnosti, ktorí k svojmu fungovaniu potrebujú elektrickú energiu

Tento divný drak nosí v bruchu vak.
Prechádza sa po izbe, vidí špinu – zahryzne.
Nechce princezné, nechce deti,
najradšej má prach a smeti.

Dominik Malý, 5.A

Malá, malá, maličká, uvravená krabička.
V tej krabičke plno ľudí, ktorých nikto neuvidí.
Práve teraz zvesela, vyhráva v nej kapela.

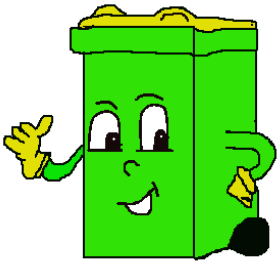

Nikola Bánská, 5.A

Sadni si pekne a pozeraj na vynález,
ktorý je prenáramne dobrá vec.
Uvidíš hory, mestá, autá,
ba i jedného kozmonauta.
Až uvidíš všetko, čo máš rád,
rozprávka na dobrú noc ťa pošle spať.

Laura Kelbelová, 5.A

Moderný prístroj, pod ním čudo s uškom,
keď naplní sa, poteší nám bruško.
Poteší maminu i ocka každé ráno,
skôr ako do práce vyjdú bránou.

Plávajú v nej silné vlny,
chýba voda, žraločky,
v strede mlieka pohár plný,
inokedy páročky.

Ľad v nej občas býva,
zima sa v nej skrýva.
Chráni jedlo naše,
najmä v teplom čase.

/Akčindalch, Ravovák, Rozívelet, Aknlvorkim, Čavásyv, Oidár/

Zabudnite na „naháňačky, strieľačky" a svoj postreh a šikovnosť trénujte na ekologických hrách.

Aj ekohry sú hry

Natrénujte si, ako zaobchádzať s odpadmi!

http://www.cenia.cz/__C12572160037AA0F.nsf/$pid/CPRJ6WECYXIH/$FILE/Odpady.sw

http://www.tonda-obal.cz/zabava/puzzle.html

http://www.tonda-obal.cz/zabava/memory.html

Správne odpovede k príkladom zo str. 12:

1. (20 m^3 dreva), 2. (10 000 kg), 3. (130 sklenených fliaš), 4. (3 mobily), 5. (26 bateriek), 6. (5 zelených a 31 žltých), 7. (13 kg bieleho skla), 8. (4 tony uhlia), 9. (10 kg striebra), 10. (205 ks PET-fliaš), 11. (z 5 chladničiek)

Osemsmerovka na dlhú chvíľu

P	N	Í	Z	N	E	B	N
A	P	E	F	Ľ	A	Š	A
P	R	V	K	Ô	Š	CH	N
I	A	I	O	O	U	Č	N
E	CH	L	T	D	E	O	A
R	E	P	Z	P	A	L	F
J	R	V	E	A	Í	K	T
R	O	D	M	D	U	S	A

Vyškrtnite: *voda, fľaša, vzduch, papier, odpad, sklo, nafta, kôš, olej, Zem, prach, benzín*

/Ak vyškrtnete všetky slová, dostanete heslo, ktorým by sme sa mali všetci riadiť/

R. Kunovská, 5. B

Ekostopa

Ekologická stopa je metóda merajúca vplyv ľudských aktivít na planétu Zem

Tento vplyv sa vyjadruje prostredníctvom plochy zemského povrchu, na ktorú si nárokujeme svojimi každodennými aktivitami a konzumným životným štýlom. Zároveň zisťuje či sú naše nároky férové voči ostatným obyvateľom Zeme a v súlade s jej biologickou kapacitou.

Plocha zemského povrchu ... 51 mld ha
Nedostupná plocha ... 39,1 mld ha
Produktívna plocha ... 11,9 gha

Obyvateľov Zeme .... 6,7 mld

Férový podiel plochy Zeme
na jedného človeka [11,9 / 6,7] = 1,8 gha

Priemerná ekostopa jedného človeka na Zemi ... 2,7 gha

ROZDIEL 1,8 - 2,7 = - 0,9 gha ???

Ekologickú stopu je možné vypočítať pre jednotlivca, školu, organizáciu, mesto alebo štát. Predstavuje celkové množstvo územia potrebného na zabezpečenie všetkého čo spotrebúvame (energia, voda, potraviny, oblečenie, materiály) a na zneškodnenie odpadu, ktorý pritom vytvárame. Čím väčšia stopa, tým väčší vplyv na prírodu. Vďaka medzinárodnému obchodu naša stopa často pozostáva z územia roztrúseného po celom svete.

My sme počítali priemernú ekostopu triedy a tu sú výsledky:

5.A = 3,40 a potrebovala by 1, 62 planéty **5.B** = 3,37 a potrebovala by 1,60 planéty

6.A = 3,63 a potrebovala by 1, 71 planéty **6.B** = 3,84 a potrebovala by 1, 82 planéty

7.A = 3,40 a potrebovala by 1, 62 planéty **7.B** = 3,40 a potrebovala by 1, 62 planéty

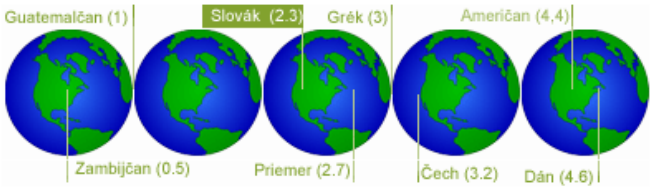

Vypočítaj si aj ty svoju ekologickú stopu na www.ekostopa.sk

Pouvažuj, čo môžeš urobiť, aby si svoju ekologickú stopu zlepšil.

T. Fráz a P.Lachký, 6.B

Poraďte svojim rodičom, ako šetriť v domácnosti

Nakupujte energeticky efektívne spotrebiče...
Tie musia byť, rovnako ako práčky či sporáky v EÚ, povinne označené hodnotením od A (nízka spotreba) po G (vysoká spotreba). Avšak pre chladničky a mrazničky platí od r.2004 ešte presnejšie označovanie: "A+" a "A++".

Radšej vyčistite dvierka na sporáku...
Pri každom otvorení dvierok uniká asi 20% tepla - preto jedlo pozorujte zvonku.

Nepreháňajte to s chladením...
Ideálna teplota v chladničke je 7°C - na to často stačí 1. stupeň.

Chladnička má stáť na chlade...
Ak stojí chladnička alebo mraznička vedľa tepelného zdroja (radiátor, sporák, umývačka riadu, práčka), spotrebúva oveľa viac elektriny!

Menej vody pri varení...

Aj pri varení vajec môžete ušetriť: na dno hrnca postačí množstvo vody na hrúbku prsta - vajcia sa uvaria vo vodnej pare. Bez problémov to funguje aj so zemiakmi či brokolicou.

Pokrievka patrí na hrniec...

Pokrievka na hrnci zníži spotrebu energie až na 1/4! Najlepšie sú tlakové hrnce, ktoré ušetria ďalších 50 % energie.

Vodu na cestoviny nechajte zovrieť v rýchlovarnej kanvici...

Najrýchlejšie zovrie voda v rýchlovarnej kanvici. Preto ak máte elektrický sporák, oplatí sa nechať vodu najprv zovrieť a až potom vliať do hrnca.

Vetrajte krátko a intenzívne...

Pri vetraní je lepšie vypnúť kúrenie a dokorán otvoriť okná. Vzduch sa tak rýchlo vymení a steny zostanú teplé. Vetranie cez pootvorené okno a súčasné kúrenie predstavuje obrovské plytvanie.

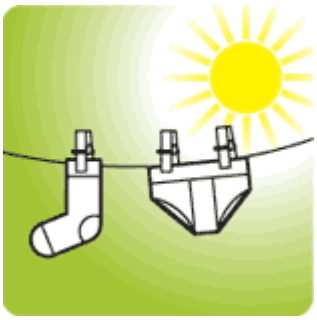

Bielizeň sušte na slnku...

Kúpte si rozvodku s vypínačom...

Pohotovostný režim pre hifi systém, televízor či videorekordér spotrebuje ročne množstvo elektriny.

Nabíjačka, na ktorú nie je pripojený mobil či fotoaparát zvyčajne ďalej spotrebúva elektrinu a mení ju na teplo (môžete si to vyskúšať). Ak ju teda nechávate v zásuvke aj keď svoje zariadenia nenabíjate, míňate tým až 10 krát viac energie ako je treba pri nabíjaní...

Aj keď na počítači nepracujete, pohlcuje až 70% energie

Krátka sprcha namiesto kúpeľa...

Príprava teplej vody pohlcuje najviac energie v domácnostiach. Preto je lepšie krátko sa osprchovať ako naplniť celú vaňu množstvom vody.

Nevyvárajte a nepredpierajte...

Väčšina baktérií sa zničí už pri 60-tich stupňoch. A na rozdiel od vyváracieho režimu pri tejto teplote ušetríte 50% elektriny. Často postačí aj 30 alebo 40 stupňov. Takže predpieranie si môžeme odpustiť...

Vždy plnú práčku...

Práčka naplnená len jednou ponožkou spotrebuje rovnako veľa energie ako úplne plná.

Nenakupujte prístroje na baterky...

Telefóny, elektrické holiace strojčeky a zubné kefky s priamym sieťovým pripojením spotrebujú podstatne menej ako prístroje na baterky.

Mikrovlnku len na maličkosti...

Už pri dvoch porciách spotrebuje mikrovlnka viac energie ako sporák. Taktiež rozmrazovanie v mikrovlnke míňa príliš veľa energie - takže potraviny radšej vyberte z mrazničky dostatočne včas pred varením.

Zhasínajte svetlo...

Rada, ktorú iste poznáte. Osvetlenie spotrebuje až desatinu elektriny v domácnosti. Takže: posledný **zhasína!!!**

Blíži sa Veľká noc

Kuriatka z lepenky

Materiál a potrebné náradie:

- Farebný kartón hnedý na nohy a zobáky 250-300 g/m2
- Farebné popisovače
- Lepenka prírodnej farby
- Pierka
- Hobby nôž/nožnice
- Vyrezávačka kvety/hnedý papier
- Pohyblivé očká
- Lepidlo

Ako postupovať:

1. Vytlačte šablónu na kancelársky papier a vystrihnite jednotlivé diely.
2. Prekreslite tvary na kartón a vyrežte toľko kusov koľko kuriatok chcete vyhotoviť.
3. Zlepte jednotlivé diely k sebe
4. Prilepte zobák a oči, a s popisovačom nakreslite bodky na telá kuriatok.
5. Vyrezávačkou vyrežte kvety a nalepte na kuriatko podľa vkusu a nakoniec hlavičku ozdobte s pierkami.
6. Kuriatka položte na kopec slamy, pridajte zopár papierových vajíčok a máte hotovú pôsobivú jarnú dekoráciu.

Nápady a šablóna na stiahnutie: www.opitec.sk/download/14-velkonocne-dekoracie/

A sme na konci

Prekvapenie na záver - váš kamarát žolík. Zachráni vám kožu, ak ste sa z nejakého fakt „závažného dôvodu" nemohli pripraviť na ústnu odpoveď. Odovzdajte ho vyučujúcej/emu a ona vás nebude skúšať.

Fakt to funguje!!!!

Žolík č. 2

Veríme kamaráti, že sa vám náš ekologický časopis páčil. Že ste sa nielen zabavili, ale najmä poučili a uvedomili si, že naša Zem naozaj volá o pomoc. Pomáhajme jej teda zo všetkých síl a ona sa nám zato určite odplatí.

Veľa síl pri tejto pomoci vám želajú všetci,

ktorí sa podieľali

na vzniku časopisu.

Patrícia Kováčiková, 6.A

Šéfredaktorka: T. Mečiarová

Zástupca šéfredaktora: R. Špaldoňová

Technický redaktor: E. Miklašová, I. Môciková

Členovia redakcie: R. Kunovská, P. Pánis, V. Malíková,

L. Navrátilová, P. Pánisová, K. Hupková, V. Poliaková a ďalší